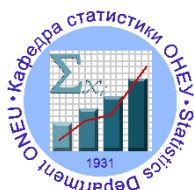

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 7

**Одеса
2021**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 7. – Одеса, ОНЕУ. – 2021. – 161 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Готліб І. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотосенкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Багірова К. Р. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Біла Д. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Білоус О. Ю. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Галан А. Я. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Гузінська А. М. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Єзерська А. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Запиченко В. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Іванченко Т. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Криса К. М. – студентка факультету фінансів та банківської справи Одеського національного економічного університету,

Лукашєва А. Є. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Лупу А. Р. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Мельник С. А. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Осадчук Я. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Табунщик О. Г. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Ткач Ю. І. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Хомколова В. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Чайковська О. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Шпілінова Є. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Штельмашук М. С. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету.
Яценко А. М. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Єзерська А.О., Самоєнкова О.В. Статистичне дослідження рівня екологічної безпеки атмосферного повітря України	6
Галан А.Я., Милашко О.Г. Статистичний аналіз туристопоту в Україну	13
Білоус О.Ю., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України	20
Чайковська О.О., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз впливу факторів на рівень розвитку малого підприємництва в Україні	26
Штельмашук М.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня людського розвитку в Україні та деяких країнах світу	33
Осадчук Я.В., Самоєнкова О.В. Міжнародні порівняння рівня освіти населення	40
Іванченко Т.А., Вітковська К.В. Особливості сучасного рівня життя по окремих регіонах України	49
Табунщик О.Г., Погорєлова Т.В. Аналіз розвитку та стану страхового ринку в Україні	56
Мельник С.А., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз витрат на охорону навколишнього середовища в Україні	63
Криса К.М., Погорєлова Т.В. Аналіз динаміки іпотечного кредитування в Україні	72
Іванченко Т.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз тарифних ставок в Україні	78
Яценко А.М., Вітковська К.В. Проблеми та демографічні прогнози для України	83
Шпілінова Є.А., Вітковська К.В. Сучасні тенденції дитячої смертності	88
Лукашєва А.Є., Вітковська К.В. Сучасні тенденції демографічної ситуації: регіональний аспект	94
Багірова К.Р., Вітковська К.В. Статистична оцінка життєвого рівня населення для окремих регіонів України	101
Іванченко Т.А., Готліб І.Г. Статистичний аналіз та прогнозування надходження інвестицій в економіці України	108

Лупу А.Р., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз проблем розвитку туристичної галузі в Україні та світі у 2021 році	120
Гузінська А.М., Ольвінська Ю.О. Сучасний аналіз тенденцій динаміки чисельності населення в Україні	125
Біла Д.В., Ольвінська Ю.О. Вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток економіки України: проблеми та шляхи їх вирішення	131
Ткач Ю.І., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки середньої тривалості життя в Україні	140
Запіченко В.В., Ольвінська Ю.О. Відкриття ринку землі: проблеми та перспективи	150
Хомколова В.А., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки мінімальної заробітної плати в Україні	155

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ДИНАМІКИ ЧИСЕЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Гузинська А. М.¹, Ольвінська Ю. О.²

¹ – студентка, факультет економіки та управління підприємством,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Гузинська А. М., Ольвінська Ю. О. Статистичний аналіз сучасних тенденцій динаміки чисельності населення в Україні. У статті проведено аналіз чисельності населення України у 1990-2021 рр. та основні демографічні тенденції. Наведено причини скорочення чисельності населення в Україні.

Ключові слова: чисельність населення, народжувальність, смертність, міграція, демографічні тенденції, статистичний аналіз

Guzynska A. M., Olvinskaya J. O. Statistical analysis of current trends in population dynamics in Ukraine. The article analyzes the population of Ukraine in 1990-2021 and the main demographic trends. The reasons for the population decline in Ukraine are given.

Keywords: population, birth rate, mortality, migration, demographic trends, statistical analysis

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Гузинська, А. М. Статистичний аналіз сучасних тенденцій динаміки чисельності населення в Україні [Текст] / А. М. Гузинська, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 7.– Одеса, ОНЕУ. – 2021. – С. 125 – 130.

Постановка проблеми. Починаючи з 2001 року влада України почала цікавитися проблемою, стосовно вимирання нації, оскільки саме 2001 року був зроблений останній перепис населення, який, на жаль, виявився невтішним. Саме у цьому році було виявлено стрімке зниження чисельності населення, порівняно з 90-ми роками, коли Україна пишалася «своїми» 52 мільйонами громадянами.

Згідно перепису населення 2001 року кількість населення України складала приблизно 49 тисяч осіб. На жаль, з кожним роком кількість населення в Україні має тенденцію до зниження і вчені не прогнозує до кінця сторіччя втішних результатів.

Мета статті. Провести статистичний аналіз чисельності населення у 1990-2021рр., розглянути прогнози спеціалістів стосовно кількості населення України до кінця сторіччя та дослідити причини стрімкого

зниження кількості українців.

Викладення основного матеріалу. Схиляючись до даних, які демонстрував електронний Лічильник населення України [4] (далі – ЕЛНУ) 27 листопада 2021 року, кількість населення України о 13:57 складала 43 559 251 людина (згідно інтернет-ресурсів, про які також будемо згадувати у статті, КНУ складала 41 млн. осіб, а згідно електронних реєстрів – 37 млн., без заробітчан за кордоном, а також без урахування окупованих та анексованих територій [1]).

За даними ЕЛНУ населення України складає 54% жінок та 46% чоловіків. Також згідно цих даних за 14 годин із країни виїхало 60 осіб, а якщо розглядати масштабніше, а саме за цілий рік, то кількість емігрантів склала 34 041 людина. Згідно міграційних причин чисельність населення України може стрімко скорочуватися.

На жаль, на цьому негативні показники не закінчуються. Якщо розглядати чисельність народжених та померлих, показники засмучують ще більше, ніж показники еміграції з України за рік. 27 листопада 2021 року о другій годині дня народжуваність складала 750 осіб, а померлих – 1062. Смертність в Україні перевищує народжуваність: якщо за хвилину народжується приблизно 1-2 дитини, то помирає близько 4 людей. Таким чином, смертність в Україні в 2, а подекуди і в 3 рази перевищує народжуваність. Цього ж дня вже о четвертій годині вечора народилася 861 дитина, але померло, на жаль, більше, а саме 1220 осіб [4].

Не можливо не погодитися, що дана статистика демонструє катастрофічні показники, але на цьому «сюрпризи» не закінчуються.

Пропоную розглянути и проаналізувати данні із таблиці 1. [4]

Таблиця 1

Динаміка кількості населення України у 1990 – 2021 роках

Роки	Кількість населення, тис. осіб	Абсолютний приріст, тис. осіб	Відносний приріст, %	Роки	Кількість населення, тис. осіб	Абсолютний приріст, тис. осіб	Відносний приріст, %
01.01.1990	51 838,5	...	...	01.01.2006	46 929,5	-351,3	-0,74
01.01.1991	51 944,4	105,9	0,20	01.01.2007	46 646,0	-283,5	-0,60
01.01.1992	52 056,6	112,2	0,22	01.01.2008	46 372,7	-273,3	-0,59
01.01.1993	52 244,1	187,5	0,36	01.01.2009	46 143,7	-229,0	-0,49
01.01.1994	52 114,4	-129,7	-0,25	01.01.2010	45 962,9	-180,8	-0,39
01.01.1995	51 728,4	-386,0	-0,74	01.01.2011	45 778,5	-184,4	-0,40
01.01.1996	51 297,1	-431,3	-0,83	01.01.2012	45 633,6	-144,9	-0,32
01.01.1997	50 818,4	-478,7	-0,93	01.01.2013	45 553,0	-80,6	-0,18
01.01.1998	50 370,8	-447,6	-0,88	01.01.2014	45 426,2	-126,8	-0,28
01.01.1999	49 918,1	-452,7	-0,90	01.01.2015	42 928,9	-2497,3	-5,50
01.01.2000	49 429,8	-488,3	-0,98	01.01.2016	42 760,5	-168,4	-0,39
01.01.2001	48 923,2	-506,6	-1,02	01.01.2017	42 584,5	-176,0	-0,41
01.01.2002	48 457,1	-466,1	-0,95	01.01.2018	42 386,4	-198,1	-0,47
01.01.2003	48 003,5	-453,6	-0,94	01.01.2019	42 153,2	-233,2	-0,55
01.01.2004	47 622,4	-381,1	-0,79	01.01.2020	41 902,4	-250,8	-0,59
01.01.2005	47 280,8	-341,6	-0,72	01.01.2021	41 588,4	-314,1	-0,75

Побудовано автором за даними Державної служби статистики України

Як ми бачимо, за даними таблиці 1 до 1993 року кількість населення України сягала більш, ніж 52 млн. людей. Але з проявом безробіття після визнання України незалежною державою, у країні з 1994 року почалося поступове зниження кількості населення.

Згідно з даними таблиці можна зробити наступний висновок, що з кожним наступним роком, навіть тоді, коли в Україні економіка почала розвиватися і йти вгору, чисельність населення все одно продовжувало знижувалася в середньому на 1-2 млн. громадян.

Починаючи з 2014 року, коли між Україною та Росією розпочалися воєнні дії, приріст населення знизився порівняно з 2014 роком на 5,5%. А це найвищий показник скорочення населення України за попередні 20 років.

В наслідок воєнних подій та появи вірусу COVID-19 кількість населення в Україні на сьогоднішній день сягає приблизно 41 млн. осіб. Але це не офіційні данні. На превеликий жаль, на сьогоднішній день точної кількості населення України ми дізнатися не можемо, та навіть зі статистикою, що на сьогодні є, можна сказати, що існування української нації знаходиться під загрозою.

З чим пов'язане таке катастрофічне становище України?

На сам перед, як вже було зазначено вище кількість населення знижується через воєнні дії на сході України, що розпочалися у 2014 році та тривають й до сьогодні, та епідемію COVID-19, що прибула до України у 2020 році.

Найбільший відсоток смертей в Україні, а саме 66%, трапляються через серцево-судинні захворювання, приблизно 11% – через онкології, і менше 5% смертей трапляються через захворювання органів дихання, органів травлення, нервової системи та інших симптомів, ознак, відхилень тощо.

Таблиця 2

Структура смертності населення України за причинами

Причини	Питома вага смертей, %
Серцево-судинні захворювання	66,1
Онкології	10,7
COVID-19	6,9
Нещасні випадки	4,4
Захворювання органів травлення	3,9
Симптоми, ознаки та відхилення від норми, виявлені при лабораторних та клінічних дослідженнях, які не класифікуються в інших рубриках	3,0
Захворювання органів дихання	3,4
Захворювання нервової системи	0,6

Джерело [6]

Як говорять медики: «Здорових людей не існує...», але саме перелічені захворювання найчастіше є хронічними, а людина про них може навіть і не знати. Проте, у таблиці вказано, що COVID-19 забрав приблизно

7% людських життів, з чим можна посперечатися, оскільки саме цей вірус проковує загострення хронічних захворювань, тому, на мою думку, справедливіше вказати, більший відсоток померлих саме від коронавірусу.

На жаль, це не всі причини зниження кількості населення. Як вже було вказано, саме смертність домінує над народжуваністю в Україні. Але з чим саме пов'язане скорочення кількості новонароджених?

Не секрет, що у сучасному світі жінки відмовляються народжувати дітей або ж відкладають цей процес «на краще майбутнє». Середній вік сучасної українки, яка народила першу дитину складає 27 років, коли у радянські роки жінки у такому віці вже мали 2, а то й 3 дітей.

На сьогоднішній день 40% домогосподарств не мають дітей до 18 років, з них сім'ї, у яких діти вже дорослі і ті не квапляться з поповненням родини. У нашому столітті багатодітні сім'ї – рідкість, 2 дитини – скоріш виняток із правил. Спеціалісти прогнозують, що у недалекому майбутньому на 1 українську родину в середньому буде припадати 1 дитина. Це негативні прогнози для майбутнього українського народу. [5]

Володимир Гройсман дуже занепокоєний демографічною кризою України. «Українців повинно бути 52 мільйони...» - повідомляв колишній прем'єр міністр.

Для цього влада ввела програми народжуваності та підтримки сімей. Але ці програми поки що не призвели до бажаного ефекту.

Кореспондент телепередачі «СПЕЦКОР» (Новини 2+2) [5] Інна Власова намагалася знайти відповідь на питання: «А чи реально відновити кількість населення до 52 мільйонів?». Так, провідний науковий співробітник інституту демографії Павло Шевчук заявив, що для відновлення 52 мільйонів (з урахуванням Криму і Донбасу) необхідно, щоб у кожній українській родині народжувалося по 4 дитини. Поки це виглядає не дуже реалістично.

Не усі родини в Україні готові мати стільки дітей. Багато хто в першу чергу пояснює це тим, що у нашій країні дуже складно рости і виховувати дітей: воєнні дії, карантинні умови, дороге навчання, екологія, відсутність нормального заробітку. Також деякі жінки просто не хочуть народжувати дітей, оскільки не бачать себе у ролі матері, для них на першому місці – це кар'єра та самореалізація.

Але окрім природних причин скорочення чисельності населення України слід також відмітити вплив міграційних процесів. Так, в середньому за годину з України в пошуках роботи виїжджають 4 людини. За період з 2015 по 2017 рік за кордон виїхали 2,7 млн. громадян, частина з яких і не збирається повертатися на Батьківщину [5].

За оцінкою ООН, якщо в Україні і надалі збережуться такі демографічні тенденції, то вже до 2050 року країна втратить п'яту частину населення, а до кінця сторіччя чисельність населення України складатиме менше 30 млн. осіб [2].

Прогнозна чисельність населення України у 2025 – 2100 роках

Рік	Кількість населення, осіб	Відносний приріст населення, %
2025	42452654	-2,59
2030	41200368	-2,95
2035	39896337	-3,17
2040	38658011	-3,10
2045	37512851	-2,96
2050	36415706	-2,92
2055	35315016	-3,02
2060	34190485	-3,18
2065	33061125	-3,30
2070	31992338	-3,23
2075	31056613	-2,92
2080	30287935	-2,48
2085	29673486	-2,03
2090	29160406	-1,73
2095	28678794	-1,65
2100	28185563	-1,72

Висновки. В результаті проведеного дослідження постає таке питання: як налаштувати українські сім'ї народжувати тих 4 дітей, які на думку спеціаліста Павла Шевчука, будуть спасінням проти вимирання нації? Відповідь: ніяк! Бо людину не можливо змусити. Тоді постає інше питання: що необхідно зробити, щоб народжуваність в рази перевищувала смертність, щоб з України не тікали люди в пошуках кращого майбутнього для себе і своїх дітей, не народжували потомків за кордоном, щоб могли спокійно жити на Батьківщині. Відповідь, насправді, цілком логічна: необхідно покращувати і розвивати економіку країни, необхідно вирішити питання з воєнними діями і епідемією, боротися з безробіттям. Саме ці причини є головними, чому люди лишають все і їдуть, чому помирають люди і зменшується кількість народжуваності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вікна-новини. Населення України буде скорочатися - причини прогноза демографов. URL: <https://youtu.be/u-ZmOrttFbc>

2. Анна Рудык. Населення України может сократиться до 35 млн человек к 2050 году, – ООН. URL: <https://ukranews.com/news/817391-naselenie-ukrainy-mozhet-sokratitsya-do-35-mln-chelovek-k-2050-godu-onn>

3. Пётр Николаев. Страна вымирает: на Украине назвали причины сокращения населения. URL: <https://www.gazeta.ru/business/2021/02/14/13478624.shtml?updated>

4. Countrymeters. Население Украины. URL: https://countrymeters.info/ru/Ukraine#Population_clock
5. СПЕЦКОР: «Возможно ли увеличить население Украины до 52 миллионов». URL: <https://youtu.be/KwLt62JFnyI>
6. Аналітичний портал «Слово і Діло»: Уровень смертности в Украине: от чего чаще всего умирают граждане. URL: <https://ru.slovoidilo.ua/2021/11/23/infografika/obshhestvo/uroven-smertnosti-ukraine-chego-chashhe-vsego-umirayut-grazhdane>
7. Опендатабот. Смертность в Украине: как коронавирус влияет на смертность в Украине? URL: <https://opendatobot.ua/ru/open/death-statistics>
8. Державна служба статистики України // [Електронний ресурс]: режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Підгорний А. З., Самотоєнкова О. В., Ольвінська Ю. О., Вітковська Ю. О., Соціально-демографічна статистика: підручник. Одеса, 2016. 424 с.
11. Вітковська К. В. Методологічні проблеми розрахунку втрат життєвого потенціалу населення на основі регіональних таблиць смертності / К. В. Вітковська // Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – № 4. – С. 172–175.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 7

Частина I

**Одеса
2021**